

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ:

ΥΠΟΤΙΤΛΙΣΜΟΣ ΕΞ ΑΚΟΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ

ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ:

THIS IS VANITY

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΟΚΟΥΡΑΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: Ξ2012040

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΒΙΛΕΛΜΙΝΗ ΣΩΣΩΝΗ

Β' ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΡΙΑ: ΜΑΡΙΑ ΤΣΙΓΚΟΥ

ΑΘΗΝΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΥΠΟΤΙΤΛΙΣΜΟΣ ΕΞ ΑΚΟΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ
ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ:
THIS IS VANITY

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
2. ΥΠΟΤΙΤΛΙΣΜΟΣ.....	7
3. ΥΠΟΤΙΤΛΟΙ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ: “THIS IS VANITY”	8
4. ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	26
4.1. ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ	26
4.2. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΥΠΟΤΙΤΛΩΝ	28
4.3. ΥΒΡΕΙΣ-ΒΩΜΟΛΟΧΙΕΣ.....	32
4.4. ΧΡΟΝΙΣΜΟΣ.....	34
5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	35
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	36
ΛΕΞΙΚΑ	36

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία συνίσταται στον υποτιτλισμό εξ ακοής της ταινίας μικρού μήκους “This Is Vanity”. Για την εκπόνησή της ακολουθήθηκαν, με την σειρά, τα παρακάτω τέσσερα στάδια, τα οποία θα αναλυθούν και παρακάτω. Αρχικά πραγματοποιήθηκε η απομαγνητοφώνηση του βίντεο, εν συνεχεία δημιουργήθηκε το αρχείο των υποτίτλων, με τη χρήση του λογισμικού “Subtitle Workshop”, και έπειτα ακολούθησε ο χρονισμός των υποτίτλων. Η εργασία ολοκληρώθηκε με τον σχολιασμό των προβλημάτων και των προκλήσεων που τέθηκαν κατά τη διαδικασία του υποτιτλισμού. Αναλυτικότερα, τα στάδια τα οποία ακολουθήθηκαν είναι τα εξής:

1. **Απομαγνητοφώνηση:** Το συγκριμένο βίντεο δεν διέθετε πρωτότυπο σενάριο σε γραπτή μορφή. Για τον λόγο αυτό ήταν απαραίτητη η λεπτομερής παρακολούθηση και απομαγνητοφώνηση του βίντεο προτού πραγματοποιηθεί η δημιουργία των υποτίτλων και ο χρονισμός τους.
2. **Δημιουργία Υποτίτλων:** Αφού ολοκληρώθηκε η απομαγνητοφώνηση του βίντεο, ακολούθησε η δημιουργία των υποτίτλων σε αρχείο srt, κάνοντας χρήση του προγράμματος υποτιτλισμού Subtitle Workshop. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη να επεξεργάζεται και να μετατρέπει αρχεία υποτίτλων. Το περιβάλλον του λογισμικού, το οποίο είναι ιδιαίτερα εύχρηστο και κατανοητό, διαθέτει στον χρήστη όλα τα απαραίτητα εργαλεία ώστε να μπορεί να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο αρχείο υποτίτλων. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως μέσω του λογισμικού ο υποτιτλιστής έχει μπορεί να επεξεργαστεί το κείμενο του, να το διορθώσει μέσω του ορθογραφικού ελέγχου και να διαμορφώσει την εμφάνισή του. Παράλληλα, μέσω των εργαλείων του λογισμικού έχει τη δυνατότητα να ορίσει τις επιθυμητές παραμέτρους σχετικά με τον χρονισμό, οι οποίες επισημαίνονται αυτόματα όταν δεν ακολουθούνται.
3. **Χρονισμός Υποτίτλων:** Σε αυτό το σημείο, με τη χρήση του ίδιου προγράμματος έγινε χρονισμός υποτίτλων και διαλόγων. Κατά την διαδικασία του χρονισμού κρίθηκαν αναγκαίες ορισμένες τροποποιήσεις και αλλαγές οι οποίες θα αναφερθούν και παρακάτω, τηρώντας τις συμβάσεις που προτείνει ο Καραμητρόγλου (1998).
4. **Γραπτός σχολιασμός:** Ο σχολιασμός, αποτελεί το τελευταίο κομμάτι της πτυχιακής εργασίας. Ο γραπτός σχολιασμός της εργασίας αποτελείται από τις εξής ενότητες, οι οποίες θα αναλυθούν περαιτέρω στην συνέχεια:
 - Αναφορά στις συμβάσεις που ακολουθήθηκαν για την ολοκλήρωση του έργου.

- Παρουσίαση των δυσκολιών και προβλημάτων που αντιμετωπίστηκαν κατά την εκπόνηση της διαδικασίας.
- Στρατηγικές και κανόνες που ακολουθήθηκαν για την επίλυση όλων των παραπάνω.

Πριν αναλυθούν όλα τα παραπάνω, θα ήταν σκόπιμο να προηγηθεί μια εισαγωγή, κάνοντας σύντομη αναφορά πάνω στον Υποτιτλισμό σαν έννοια, καθώς και μια περιγραφή του βίντεο το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας.

2. ΥΠΟΤΙΤΛΙΣΜΟΣ

Η Οπτικοακουστική Μετάφραση ή Υποτιτλισμός, όπως είναι ευρύτερα γνωστή, αποτελεί έναν τομέα ο οποίος έχει εξελιχθεί ραγδαία τις τελευταίες δεκαετίες. Από την χρήση των υπέρτιτλων (intertitles) μέχρι το 1927, οι οποίοι θεωρούνται ως οι πρόδρομοι των υποτίτλων, μέχρι και την εμφάνιση ψηφιακών συστημάτων και προγραμμάτων για την επεξεργασία τους, από την δεκαετία του 1970 και έπειτα, η τεχνολογία έχει κάνει μεγάλα άλματα ώστε να εξελιχθεί ο υποτιτλισμός στην μορφή που εμείς γνωρίζουμε σήμερα.

Αν επιχειρούσαμε να δώσουμε έναν ορισμό για την λέξη «Υποτιτλισμός», θα λέγαμε πως αποτελεί την απόδοση του προφορικού μηνύματος ενός βίντεο σε διαφορετική ή ίδια γλώσσα, σε γραπτό κείμενο μίας ή δύο γραμμών, οι οποίες εμφανίζονται στην οθόνη σε συγχρονισμό με το πρωτότυπο προφορικό μήνυμα (Gottlieb, 2004). Εφόσον ο Υποτιτλισμός εφαρμόζεται είτε εντός της ίδιας γλώσσας είτε από μία γλώσσα-πηγή σε μια γλώσσα στόχο, έχει επικρατήσει ένας βασικός διαχωρισμός τον οποίο προτείνει ο Diaz (2003). Ο διαχωρισμός γίνεται μεταξύ «διαγλωσσικών» (interlingual) υποτίτλων, όπου υπάρχει απόδοση υποτίτλων από μια γλώσσα-πηγή σε μια γλώσσα-στόχο, και «ενδογλωσσικών» (intralingual) υποτίτλων, όπου δεν παρατηρείται αλλαγή στη γλώσσα.

Ο Υποτιτλισμός αποτελεί, όπως αντιλαμβανόμαστε, μια ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία κατά την οποία ο υποτιτλιστής καλείται να εστιάσει σε περισσότερους από έναν διαύλους επικοινωνίας που χρησιμοποιούν τα οπτικοακουστικά μέσα (τηλεόραση, κινηματογράφος κ.λπ.). Σύμφωνα με τον Gottlieb, αυτοί είναι οι εξής:

- Διάλογοι, στίχοι τραγούδι (λεκτικός ακουστικός διάυλος)
- Μουσική, ηχητικά εφέ, φυσικοί παρασηνιακοί ήχοι (μη λεκτικός ακουστικός διάυλος)
- Τίτλοι, κάρτες, επιγραφές στην οθόνη (λεκτικός οπτικός διάυλος)
- Σύνθεση και ροή εικόνων (μη λεκτικός οπτικός διάυλος)

Όπως αντιλαμβανόμαστε από τα παραπάνω, ο υποτιτλιστής, κατά τη διάρκεια εκπόνησης του έργου του έχει την υποχρέωση να κινηθεί μέσα σε πολύ αυστηρά πλαίσια. Στον τομέα του υποτιτλισμού δεν υπάρχουν οι σχετικές ελευθερίες που εντοπίζονται για παράδειγμα στο πεδίο της λογοτεχνικής μετάφρασης. Αντίθετα ο υποτιτλιστής πρέπει να λάβει υπόψη τόσο τα παραπάνω στοιχεία όσο και τις σχετικές συμβάσεις που πρέπει να ακολουθήσει, όπως αυτές που προτείνει ο Καραμητρόγλου (1998). Ίσως λοιπόν τα στενά όρια και οι υψηλές απαιτήσεις που παρουσιάζει ο Υποτιτλισμός, να ήταν αυτά που οδήγησαν τον Tilford (1982) στο να του δώσει στον τον χαρακτηρισμό της «περιορισμένης μετάφρασης» (confined translation).

3. ΥΠΟΤΙΤΛΟΙ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ: “THIS IS VANITY”

1: 00:00:24,733 --> 00:00:26,239

Τάιλερ.

2: 00:00:27,141 --> 00:00:28,822

Έφυγαν!

3: 00:00:30,576 --> 00:00:33,757

Φεύγουμε, οι δυο μας μόνο.

4: 00:00:57,868 --> 00:00:59,453

Τάιλερ.

5: 00:00:59,906 --> 00:01:01,506

Έλα εδώ, αγάπη μου.

6: 00:02:28,896 --> 00:02:30,934

Δεν μπορώ...

7: 00:02:32,038 --> 00:02:37,482

Δεν μπορώ να πιστέψω

τι έκανε σε αυτό το παιδί.

8: 00:02:38,135 --> 00:02:41,249

Είναι τρομερό.

Πραγματικά τρομερό.

9: 00:03:12,903 --> 00:03:14,551

Σφίξε το χέρι μου.

10: 00:03:15,088 --> 00:03:17,088

Τι γυρεύεις εδώ, Τάιλερ;

11: 00:03:22,353 --> 00:03:23,940

Τσέκαρέ την!

12: 00:03:24,726 --> 00:03:26,376

Πώς με λένε;

13: 00:03:29,481 --> 00:03:32,420

Όλα καλά εκεί πάνω, Τάιλερ;

Σίγουρα;

14: 00:03:32,720 --> 00:03:37,220

Ούτε την μέρα δεν ξέρεις, σωστά;

Τι μέρα είναι, Τάιλερ;

15: 00:03:39,074 --> 00:03:40,698

Γιατί φοβάσαι;

16: 00:04:06,398 --> 00:04:09,687

-Τι σκατά κάνεις;

-Άντε πνίξου!

17: 00:04:10,538 --> 00:04:15,465

Ποιο είναι το πρόβλημά σας;

Μικρό κορίτσι είναι, ντροπή σας!

18: 00:04:15,875 --> 00:04:17,655

Φύγε, τα λέμε.

19: 00:04:19,042 --> 00:04:22,225

Με λένε Τάιλερ. Τι σκατά κάνεις;

20: 00:04:22,943 --> 00:04:24,581

Τα λέμε.

21: 00:04:35,897 --> 00:04:38,315

-Έχεις πολύ θράσος.

-Ορίστε;

22: 00:04:38,515 --> 00:04:41,015

-Έπρεπε να πάω στο τμήμα.

-Εσύ;

23: 00:04:41,250 --> 00:04:44,002

Αφού δεν έκαναν τίποτα!

24: 00:04:44,225 --> 00:04:48,521

-Ο γιος σου είναι κτήνος.

-Η δικιά σου είναι παλαβή!

25: 00:04:48,821 --> 00:04:50,605

Άφησέ με, ηλίθια!

26: 00:05:05,003 --> 00:05:09,753

Αν η κόρη σου δεν φώναζε σαν τρελή
στη μέση του δρόμου...

27: 00:05:13,086 --> 00:05:14,650

Τάιλερ!

28: 00:05:15,181 --> 00:05:17,465

Τάιλερ, Θεέ μου!

29: 00:05:36,253 --> 00:05:38,020

Πάμε, προχώρα.

30: 00:05:52,863 --> 00:05:56,600

Ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε.

31: 00:05:57,007 --> 00:05:58,790

Είσαι καλή, μαμά.

32: 00:06:02,300 --> 00:06:04,390

Για δείτε εδώ το κορίτσι!

33: 00:06:06,402 --> 00:06:10,000

Γεια σου μητέρα, τι κάνεις;

Όλα καλά σήμερα;

34: 00:06:17,020 --> 00:06:20,135

Μπορείτε να υποδείξετε

τον Μάικλ Κέιν;

35: 00:06:21,208 --> 00:06:22,743

Ναι.

36: 00:06:28,498 --> 00:06:31,707

Τι πρέπει να γίνει

για να λάβετε δράση;

37: 00:06:34,091 --> 00:06:39,236

-Σας καταλαβαίνω, είναι δύσκολο.

-Δεν έχετε ιδέα!

38: 00:06:41,427 --> 00:06:45,861

Δώσε μου πέντε λεπτά, Μπομπ.

Ναι, ευχαριστώ. Τα λέμε.

39: 00:06:46,349 --> 00:06:48,017

Με συγχωρείτε.

40: 00:06:49,401 --> 00:06:52,735

Την άλλη φορά μού είπατε

να τους αγνοήσω.

41: 00:06:53,130 --> 00:06:58,679

Πώς γίνεται αφού συμβαίνει

ακριβώς μπροστά στα μάτια μας;

42: 00:07:03,369 --> 00:07:04,885

Μαμά!

43: 00:07:09,418 --> 00:07:10,968

Αντζελα.

44: 00:07:37,628 --> 00:07:40,495

Είσαι έτοιμη; Άντε πάμε, λοιπόν!

45: 00:07:40,782 --> 00:07:42,442

Πάμε.

46: 00:08:13,280 --> 00:08:15,420

Συγγνώμη για την αναμονή.

47: 00:08:16,901 --> 00:08:22,143

Λάβαμε την αίτησή σας

Και, δυστυχώς, δεν έγινε δεκτή.

48: 00:08:25,662 --> 00:08:27,350

Με συγχωρείτε.

49: 00:08:28,767 --> 00:08:32,011

-Αυτό είναι όλο;

-Φοβάμαι πως ναι.

50: 00:08:32,250 --> 00:08:35,333

Παρακαλώ βρείτε μου

τον διευθυντή σας.

51: 00:08:35,636 --> 00:08:37,746

Εγώ είμαι η διευθύντρια.

52: 00:08:50,252 --> 00:08:55,023

-Τι επιλογές έχω;

-Προσωπικό βοηθό ίσως;

53: 00:08:57,501 --> 00:08:59,385

Αυτό είναι αδύνατον.

54: 00:09:03,396 --> 00:09:07,580

Σας καταλαβαίνω,

αλλά δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι.

55: 00:09:08,077 --> 00:09:11,077

-Αντιλαμβάνομαι τη θέση σας.

-Όντως;

56: 00:09:12,606 --> 00:09:14,550

Είστε μητέρα;

57: 00:09:50,818 --> 00:09:53,480

Έρχεται κάθε εβδομάδα.

58: 00:09:54,181 --> 00:09:56,564

Δεν με αφορά καθόλου.

59: 00:09:57,332 --> 00:09:59,443

Μας χρειάζεται.

60: 00:10:02,396 --> 00:10:04,707

Έχεις κάποιο στοιχείο;

61: 00:10:05,700 --> 00:10:08,102

Τίποτα που να συνδέεται.

62: 00:10:08,811 --> 00:10:13,311

Ωστε θέλεις να τους καταδικάσουμε
χωρίς καμία απόδειξη.

63: 00:10:14,150 --> 00:10:17,578

-Μας χρειάζεται.

-Υπερβάλλει.

64: 00:10:18,160 --> 00:10:20,021

Φύγε τώρα.

65: 00:10:51,056 --> 00:10:53,102

Ήσυχα, κάτσε κάτω.

66: 00:11:51,523 --> 00:11:53,467

Μπορώ να καθήσω;

67: 00:12:02,467 --> 00:12:04,417

Τι αναζητάτε;

68: 00:12:06,998 --> 00:12:09,001

Ειρήνη και ηρεμία.

69: 00:12:20,205 --> 00:12:22,021

Κουνήσου!

70: 00:12:24,543 --> 00:12:26,290

Θεέ μου.

71: 00:12:28,099 --> 00:12:30,168

Ματαιοδοξία είναι...

72: 00:12:31,780 --> 00:12:35,689

να σκεφτόμαστε μόνο εμάς,

και κανέναν άλλον...

73: 00:12:35,890 --> 00:12:38,890

αναζητώντας μόνο

προσωπική αρμονία...

74: 00:12:39,106 --> 00:12:42,990

και κυνηγώντας μόνο

πάθη και φαντασιώσεις...

75: 00:12:43,885 --> 00:12:47,440

υπό το έλεος της παρόρμησής μας.

76: 00:12:49,760 --> 00:12:53,927

Δεν είναι ζωή αυτό,
αλλά ξεδιάντροπη ματαιοδοξία...

77: 00:12:54,323 --> 00:12:56,740

και βρίσκεται παντού τριγύρω.

78: 00:12:58,691 --> 00:13:02,824

-Αλλά θα εκπλαγείτε...

-Ο Αστυνόμος Πίτερς;

79: 00:13:03,030 --> 00:13:05,100

Δεν είναι διαθέσιμος.

80: 00:13:05,516 --> 00:13:08,433

Καθώς μπορεί

και να σας χρησιμεύσει.

81: 00:13:17,249 --> 00:13:19,704

Κάθε προσωπική ικανοποίηση...

82: 00:13:26,746 --> 00:13:28,730

ας χαθεί από μέσα μας.

83: 00:13:29,036 --> 00:13:30,966

Τι συνέβη;

84: 00:13:36,120 --> 00:13:37,852

Κοιτάξτε με.

85: 00:13:45,545 --> 00:13:50,100

Τι άλλο θέλετε να σας πω;

Όλα είναι στον φάκελο.

86: 00:13:52,183 --> 00:13:55,933

-Δεν ξέρω τι να κάνω.

-Τι εννοείτε δεν ξέρετε;

87: 00:14:06,622 --> 00:14:09,448

Ας διώξουμε τους εγωισμούς...

88: 00:14:11,197 --> 00:14:14,490

και ας βοηθήσουμε όσους

μας χρειάζονται.

89: 00:14:14,740 --> 00:14:18,917

Ο εγωισμός, σε έναν κόσμο

ο οποίος τον αποζητά...

90: 00:14:19,689 --> 00:14:22,455

είναι παράνοια για τον Θεό.

91: 00:14:23,086 --> 00:14:27,637

Χρειάζεται μια μεγάλη θυσία,

σύμφωνα με τον Θεό...

92: 00:14:28,189 --> 00:14:34,090

για να βρούμε την αιώνια σωτηρία.

Μόνο με αυτόν τον τρόπο...

93: 00:14:34,608 --> 00:14:40,230

θα έχουμε την ευλογία να βρεθούμε

δίπλα στον Παντοδύναμο.

94: 00:14:41,150 --> 00:14:42,740

Μαζί Του...

95: 00:14:43,900 --> 00:14:47,819

θα μπορέσουμε πραγματικά

να βρούμε γαλήνη.

96: 00:14:49,808 --> 00:14:53,874

Ας «θυσιάσουμε» τη ματαιοδοξία.

97: 00:14:56,488 --> 00:14:58,153

Ήρεμα μαζί του!

98: 00:14:59,434 --> 00:15:01,296

Μην αντιστέκεσαι.

99: 00:15:06,852 --> 00:15:09,339

Ευχαριστήθηκες, γειτόνισσα;

100: 00:15:13,580 --> 00:15:16,330

Βρωμιάρη, τι νομίζεις ότι κάνεις;

101: 00:15:16,535 --> 00:15:20,956

Επειδή φοράς γιλέκο,

νομίζεις πως είσαι και κάποιος;

102: 00:15:21,301 --> 00:15:25,031

Μήπως σας κορόιδευαν στο σχολείο;

103: 00:15:25,331 --> 00:15:27,998

Μόλις βγω απ'το αμάξι, θα δείτε!

104: 00:15:28,701 --> 00:15:30,270

Έλα.

105: 00:16:05,260 --> 00:16:07,010

Πού πάει αυτό;

106: 00:16:07,884 --> 00:16:09,422

Ωραία.

107: 00:16:13,945 --> 00:16:15,468

Σπαστική!

108: 00:16:22,372 --> 00:16:24,510

Κάτσε λίγο, αγάπη μου.

109: 00:16:24,966 --> 00:16:26,989

Μπράβο, κορίτσι μου.

110: 00:16:28,680 --> 00:16:30,958

Έλα, τραγούδησε κάτι.

111: 00:16:31,918 --> 00:16:33,422

Μπράβο.

112: 00:16:41,988 --> 00:16:43,529

Σπαστική!

113: 00:16:43,889 --> 00:16:45,687

Έλα, βγες έξω.

114: 00:16:46,363 --> 00:16:49,428

Σου είπα πως θα γυρίσω!

Βλαμμένη!

115: 00:16:52,878 --> 00:16:55,045

-Άντε πνίξου!

-Έλα, Τάιλερ.

116: 00:17:00,918 --> 00:17:02,627

-Ορίστε;

-Αστυνομία!

117: 00:17:02,864 --> 00:17:04,620

Ποιο είναι το συμβάν;

118: 00:17:05,221 --> 00:17:08,643

Χρειάζομαι οπωσδήποτε

τον Αστυνόμο Πίτερς!

119: 00:17:09,205 --> 00:17:13,323

-Με συγχωρείτε, ένα λεπτό.

-Έλα εδώ, κότα!

120: 00:17:16,077 --> 00:17:17,809

Βγες έξω!

121: 00:17:18,488 --> 00:17:21,038

Δεν μπορούμε να βοηθήσουμε.

122: 00:17:32,579 --> 00:17:35,247

Έλα'δώ αγάπη μου.

123: 00:17:43,424 --> 00:17:44,996

Έλα!

124: 00:17:48,161 --> 00:17:49,726

Βγες έξω!

125: 00:17:56,406 --> 00:17:58,093

<i>Άντζελα...</i>

126: 00:17:58,378 --> 00:17:59,936

<i>Άντζελα...</i>

127: 00:18:02,666 --> 00:18:06,320

<i>Άντζελα, διώξε τον εγωισμό...</i>

128: 00:18:07,509 --> 00:18:09,344

<i>και ελευθερώσου.</i>

129: 00:18:30,710 --> 00:18:33,581

<i>Ζήσε τη ζωή σου, Άντζελα.</i>

130: 00:18:34,026 --> 00:18:38,109

<i>Οι δυσκολίες σου μας διδάσκουν,
δεν είναι μάταιες.</i>

131: 00:19:07,508 --> 00:19:11,105

<i>Χωρίς πόνο,
μόνο πραγματική γαλήνη.</i>

132: 00:19:11,449 --> 00:19:15,299

<i>Διώξε τον εγωισμό
και ελευθερώσου.</i>

133: 00:19:19,565 --> 00:19:25,560

<i>Κάν'το και θα καταφέρεις να δεις
και να ακούσεις τον αληθινό Θεό.</i>

134: 00:19:29,188 --> 00:19:33,558

<i>Χωρίς πόνο,
μόνο πραγματική γαλήνη.</i>

135: 00:19:42,620 --> 00:19:44,170

<i>Άντζελα.</i>

136: 00:19:52,728 --> 00:19:55,084

<i>Τάιλερ, Θεέ μου!</i>

137: 00:19:57,484 --> 00:19:59,751

<i>Θα μυρίσει αυτό λιγάκι.</i>

138: 00:20:05,107 --> 00:20:10,430

<i>Χωρίς πόνο,
μόνο πραγματική γαλήνη.</i>

139: 00:20:20,398 --> 00:20:22,228

Φεύγουμε.

140: 00:20:28,327 --> 00:20:32,429

ΒΑΣΙΣΜΕΝΟ ΣΕ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

4. ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Το συγκεκριμένο βίντεο με τίτλο “This Is Vanity” αποτελεί μια ταινία μικρού μήκους βρετανικής παραγωγής, η οποία εντάσσεται στην κατηγορία του κοινωνικού δράματος. Η διάρκεια του βίντεο είναι 22:04 λεπτά και οι ομιλητές του χρησιμοποιούν την αγγλική γλώσσα. Η συγκεκριμένη ταινία αναδεικνύει ένα σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα, αυτό του εκφοβισμού καθώς και της απάθειας του κοινωνικού περίγυρου απέναντι σε περιστατικά τέτοιου είδους. Η πλοκή εκτυλίσσεται φαινομενικά σε κάποια βρετανική πόλη η οποία δεν μας γίνεται γνωστή, ενώ βασικοί πρωταγωνιστές είναι μία μητέρα και η κόρη της, η οποία μάλιστα αντιμετωπίζει μια μορφή νοητικής υστέρησης. Οι δυο τους, και κυρίως η κόρη, υποφέρουν από τις λεκτικές επιθέσεις μιας τοπικής συμμορίας παιδιών, η οποία τελικά προχωρά σε εκφοβισμό ακραίας μορφής. Η τοπική αστυνομία αδιαφορεί, με αποτέλεσμα η κατάληξη της ιστορίας να είναι τραγική καθώς η μητέρα αυτοκτονεί, παρασύροντας στον θάνατο και την κόρη της, γεγονός που μας αποκαλύπτεται από την αρχή του βίντεο. Στο συγκεκριμένο βίντεο, η πλοκή εκτυλίσσεται αρκετά γρήγορα, κάτι που δικαιολογείται από το γεγονός ότι αποτελεί μια ταινία μικρού μήκους, ενώ σε ορισμένα σημεία παρατηρείται ταχύτατη εναλλαγή στους διαλόγους. Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί πως το συγκεκριμένο βίντεο βρέθηκε μέσω της ιστοσελίδας YouTube, και συγκεκριμένα στο κανάλι Omeleto, το οποίο διαθέτει πληθώρα ταινιών μικρού μήκους.

Το συγκεκριμένο βίντεο παρουσίασε αρκετές δυσκολίες τόσο στην απομαγνητοφώνησή του, όσο στην δημιουργία υποτίτλων και στον χρονισμό τους. Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστούν οι δυσκολίες αυτές ενώ μετέπειτα θα γίνει αναφορά στις τεχνικές και τις συμβάσεις που ακολουθήθηκαν για την επίλυσή τους.

4.1. ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το συγκεκριμένο βίντεο δεν διέθετε πρωτότυπο σενάριο σε γραπτή μορφή. Γι’ αυτόν τον λόγο, κρίθηκε απαραίτητη, η απομαγνητοφώνηση του βίντεο και η καταγραφή των διαλόγων, πριν από τη δημιουργία του αρχείου των υποτίτλων. Το συγκεκριμένο βίντεο διαθέτει πολλά από τα χαρακτηριστικά μιας ταινίας με δράση και γρήγορη εναλλαγή διαλόγων, χαρακτηριστικά τα οποία και προσέδωσαν έναν βαθμό δυσκολίας στην καταγραφή των διαλόγων. Αναφέροντας επιγραμματικά τις δυσκολίες που συναντήθηκαν κατά την απομαγνητοφώνηση του βίντεο, θα μπορούσαμε να πούμε πως οι κυριότερες

αυτών αποτέλεσαν η γρήγορη και η δυσδιάκριτη ομιλία, η χρήση διαλέκτων και αργκό, οι μισοτελειωμένες, ατελείς, αλλά και συντακτικά λανθασμένες εκφράσεις και τέλος οι ψίθυροι.

Ξεκινώντας λοιπόν από την αρχή του βίντεο φτάνουμε αρχικά στο σημείο 3:05-3:40. Στο σημείο αυτό παρατηρούμε τα μέλη της νεανικής συμμορίας να παρενοχλούν την βασική πρωταγωνίστρια της ταινίας (Τάιλερ Στίβενς). Η βασική δυσκολία που παρουσιάστηκε εδώ, ήταν το γεγονός πως το συγκεκριμένο κομμάτι φαίνεται να είναι απόσπασμα βίντεο, τραβηγμένο είτε από κινητό τηλέφωνο είτε από κάμερα, γεγονός που αλλοιώνει την ποιότητα της ομιλίας. Παρατηρούμε επίσης πως υπάρχει και ταυτόχρονη ομιλία από τα μέλη της συμμορίας, τα οποία γελούν, χλευάζουν και προχωρούν σε πράξεις εκφοβισμού ενάντια στη βασική πρωταγωνίστρια. Όλα αυτά δυσκόλεψαν περαιτέρω την προσπάθεια κατανόησης των διαλόγων σε αυτό το σημείο. Παρόμοιες δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν και στο σημείο 4:01-4:25 όπου η μητέρα της πρωταγωνίστριας (Άντζελα Στίβενς) συγκρούεται με τα μέλη της συμμορίας. Εδώ, εκτός από ταυτόχρονη ομιλία, παρατηρούμε και τη χρήση εκφράσεων αργκό καθώς επίσης και βωμολογιών.

Συνεχίζοντας, παρατηρούμε πως ένα ακόμη απόσπασμα που παρουσιάζει δυσκολία στο συγκεκριμένο βίντεο βρίσκεται στο σημείο 5:11-5:20. Όπως γίνεται αντιληπτό εδώ, έπειτα από τον υπότιτλο 31, αν και η μητέρα μιλά, δεν έχει δημιουργηθεί υπότιτλος. Αυτό συνέβη διότι η ομιλία της μητέρας ήταν δυσδιάκριτη σε τέτοιο βαθμό ώστε κρίθηκε αδύνατο να απομαγνητοφωνηθούν τα λόγια της. Γι' αυτόν τον λόγο χρησιμοποιήθηκε ως στρατηγική, η τεχνική που προτείνει ο Gottlieb (1994) σε περιπτώσεις όπου δεν μπορεί να βρεθεί μεταφραστική λύση, αυτή δηλαδή της παράλειψης (resignation). Προτιμήθηκε επομένως η συγκριμένη τεχνική προκειμένου να αποφευχθεί η οποιαδήποτε παρανόηση, η οποία και θα συνέβαλλε σε λανθασμένη απόδοση του προφορικού λόγου.

Ένα σημείο το οποίο παρουσίασε ιδιαίτερη δυσκολία ως προς την απομαγνητοφώνηση, βρίσκεται στο απόσπασμα 14:54-15:27. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα βλέπουμε τη στιγμή της σύλληψης του βασικού μέλους της νεανικής συμμορίας (Μάικλ Κέιν) από την τοπική αστυνομία. Η εναλλαγή των διαλόγων εδώ γίνεται μεταξύ του Μάικλ Κέιν, της μητέρας του και του αστυνομικού. Το συγκεκριμένο, αποτελεί ένα ιδιαίτερα δύσκολο σημείο καθώς η ομιλία από τη μεριά του Μάικλ Κέιν είναι αρκετά γρήγορη. Ταυτοχρόνως η χρήση διαλέκτου, γλώσσας αργκό και βωμολογιών από τον συλληφθέντα, δυσκόλεψαν αρκετά την προσπάθεια κατανόησης και καταγραφής των διαλόγων.

Ένα τελευταίο σημείο στο οποίο παρουσιάστηκε δυσκολία σχετικά με την απομαγνητοφώνηση βρίσκεται στο απόσπασμα 17:54-20:21, όπου και ολοκληρώνεται ουσιαστικά η ταινία. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η ομιλία είναι ουσιαστικά ψίθυροι τους οποίους ακούει η μητέρα της πρωταγωνίστριας. Η φωνή ανήκει στον ιερέα, και όπως είναι εμφανές εμφανίζεται συνειρμικά στο υποσυνείδητο της μητέρας. Η συνειρμική σκέψη ευθύνεται για το πλήθος ασύντακτων αλλά και

ατελών προτάσεων που παρουσιάζονται στο συγκεκριμένο απόσπασμα, οι οποίες εναλλάσσονται με γρήγορο ρυθμό η μία έπειτα από την άλλη, με αποτέλεσμα το έργο της απομαγνητοφώνησης να γίνεται ακόμα πιο δύσκολο.

Όσον αφορά στις παραπάνω δυσκολίες, αυτές αντιμετωπίστηκαν με στόχο την καταγραφή των διαλόγων και την δημιουργία του πρωτότυπου σεναρίου. Σκοπός αυτού του εγχειρήματος αυτού ήταν να αποτελέσει βοήθημα για το επόμενο βήμα που ακολούθησε το οποίο και ήταν ο χωρισμός του σεναρίου σε υποτίτλους και εν συνεχεία η δημιουργία του αρχείου των υποτίτλων.

4.2. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΥΠΟΤΙΤΛΩΝ

Σε ότι αφορά την δημιουργία των υποτίτλων θα ήταν σκόπιμο να αναφέρουμε πρώτα τις συμβάσεις και τους κανόνες που ακολουθήθηκαν για τον υποτιτλισμό του συγκεκριμένου βίντεο, με βάση τις συμβάσεις που προτείνονται από τον Καραμητρόγλου (1998). Συγκεκριμένα αναφέρουμε τα εξής:

- Οι υπότιτλοι αποτελούνται από μία έως δύο γραμμές, ευθυγραμμισμένες στο κέντρο της οθόνης. (Fotios Karamitroglou, 1998)
- Ο μέγιστος αριθμός χαρακτήρων ορίστηκε στους 35 ανά γραμμή και σύνολο 70 χαρακτήρες στις δύο γραμμές, συμπεριλαμβανομένων και των κενών.
- Σε υπότιτλους δύο γραμμών, ο χωρισμός μεταξύ των δύο υποτίτλων γίνεται πάντα στον υψηλότερο συντακτικά κόμβο. Με αυτόν τον τρόπο, κάθε υπότιτλος περιέχει ιδανικά, μια ολοκληρωμένη συντακτικά πρόταση. (Fotios Karamitroglou, 1998)
- Σε υπότιτλους δύο γραμμών, η πρώτη γραμμή είναι μικρότερης έκτασης από την δεύτερη, όπου αυτό είναι εφικτό.
- Όταν υπάρχει διάλογος σε υποτίτλους δύο γραμμών, χρησιμοποιούνται πάντοτε παύλες διαλόγου, χωρίς όμως να ακολουθείται κενό ανάμεσα στην παύλα και στην λέξη.
- Όταν ένας υπότιτλος διακόπτεται και συνεχίζεται σε επόμενο υπότιτλο, χρησιμοποιούνται αποσιωπητικά μόνο στο τέλος της πρώτης πρότασης (sequence dots). Η επόμενη πρόταση ξεκινά με μικρό γράμμα αλλά όχι με αποσιωπητικά.
- Τα πλάγια γράμματα χρησιμοποιούνται πάντοτε για ομιλία που ακούγεται εκτός οθόνης. (Fotios Karamitroglou, 1998)
- Οι αριθμοί κάτω από το δώδεκα γράφονται ολογράφως. (Fotios Karamitroglou, 1998)

- Έπειτα από απόστροφο, δεν χρησιμοποιείται κενό.

Τα κυριότερα προβλήματα που προέκυψαν κατά την δημιουργία των υποτίτλων σχετίζονταν με την πλοκή του έργου. Παρακολουθώντας την ταινία ως απλοί θεατές μπορούμε εύκολα να παρατηρήσουμε πως σε αυτή κυριαρχεί η γρήγορη εναλλαγή σε διαλόγους, η δυσδιάκριτη και συγκεχυμένη ομιλία σε πολλές περιπτώσεις και οι ψίθυροι. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με την ύπαρξη πολλών πληροφοριών σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, δυσκόλεψαν το έργο από μεταφραστικής σκοπιάς. Για να λυθούν τα μεταφραστικά προβλήματα που παρουσιάστηκαν, έγινε κυρίως χρήση των μεταφραστικών στρατηγικών που προτείνει ο Gottlieb (1994) πάνω στον υποτιτλισμό. Οι στρατηγικές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

- παράφραση (paraphrase), δηλαδή η αλλαγή της συντακτικής δομής από τη γλώσσα πηγή στη γλώσσα στόχο.
- συμπύκνωση (condensation), δηλαδή σμίκρυνση του κειμένου κατά τον πιο επωφελή τρόπο.
- διαγραφή (deletion), δηλαδή η εξ ολοκλήρου διαγραφή τμημάτων του κειμένου.
- παράλειψη (resignation), δηλαδή όταν ορισμένα στοιχεία παραλείπονται καθώς δεν ήταν δυνατό να βρεθεί μεταφραστική λύση.
- πιστή μεταφορά (transfer), δηλαδή η πιστή μεταφορά του νοήματος στη γλώσσα στόχο.

Μία ακόμη κατηγορία αποτέλεσαν οι ύβρεις και οι βωμολοχίες, για τις οποίες θα γίνει ξεχωριστή αναφορά.

Στην αρχή του βίντεο και συγκεκριμένα μέχρι το σημείο 01:14 παρατηρούμε πως συγκεκριμένες φράσεις επαναλαμβάνονται στον λόγο. Οι φράσεις αυτές είναι οι εξής: “Tyler” και “Come here love”. Σε αυτήν την περίπτωση, λόγω της ανακτησιμότητας των φράσεων αυτών, αφού οι ίδιες επαναλαμβάνονται αρκετές φορές, κρίθηκε σκόπιμο να μεταφραστούν επιλεκτικά, όπως φαίνεται μέχρι και τον υπότιτλο 6, ώστε να μην κουράζουν το μάτι του εκάστοτε θεατή. Η στρατηγική αυτή της επιλεκτικής μη μετάφρασης ή παράλειψης σε συγκεκριμένες συνθήκες και υπό την προϋπόθεση της ανακτησιμότητας αυτής, είναι σύνηθες φαινόμενο στον ελλαδικό χώρο, σύμφωνα και με την Σοκόλη (2006), και παρατηρείται κατά την ίδια αρκετές φορές από Έλληνες υποτιτλιστές.

Το επόμενο σημείο, στο απόσπασμα 03:07-04:25, παρουσίασε αυξημένη δυσκολία τόσο στην απομαγνητοφώνηση όσο και στη δημιουργία υποτίτλων. Όπως προαναφέρθηκε, στο συγκεκριμένο σημείο υπάρχει συγκεχυμένη και ταυτόχρονη ομιλία από την μεριά των μελών της συμμορίας, γεγονός που δυσκόλεψε σε μεγάλο βαθμό την δημιουργία υποτίτλων. Επομένως κρίθηκε αναπόφευκτη η χρήση της στρατηγικής της παράλειψης (resignation), ιδιαίτερα στο σημείο 03:07-03:40, καθώς δεν ήταν δυνατό να αναγνωριστεί η ομιλία καθενός από τους ομιλούντες, ενώ κατ’

επέκταση υποτιτλίστηκαν τα σημεία που προσδίδουν πληροφορίες σχετικά με την πλοκή (υπότιτλοι 12-18) αλλά και ο λόγος είναι καθαρός. Μια ακόμα στρατηγική που χρησιμοποιήθηκε σε αυτό το σημείο, ήταν αυτή της συμπίκνωσης (condensation), όπως για παράδειγμα στον υπότιτλο 13 όπου το “What are you doing around here Tyler, eh?” μεταφράστηκε ως «Τι γυρεύεις εδώ, Τάιλερ», καθώς επίσης και στον υπότιτλο 20 όπου το “She’s a little girl, you should be ashamed of yourselves” μεταφράστηκε ως «Μικρό κορίτσι είναι, ντροπή σας!».

Η στρατηγική της συμπίκνωσης χρησιμοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό και στο απόσπασμα 04:34-05:11. Σε αυτό το σημείο παρατηρούμε πως η σύγκρουση μεταξύ των δύο μητέρων μάς παρέχει έναν μεγάλο όγκο πληροφοριών σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Η εναλλαγή των διαλόγων γίνεται τόσο γρήγορα ώστε, όπως παρατηρούμε, κάποιοι εξ’ αυτών μεταφράστηκαν μονολεκτικά, όπως είναι φανερό στους υπότιτλους 24 και 25. Μάλιστα, στο απόσπασμα αυτό και συγκεκριμένα στον υπότιτλο 29, παρατηρούμε πως ο υπότιτλος ολοκληρώνεται με την χρήση αποσιωπητικών, χωρίς όμως η ομιλία να συνεχίζεται σε επόμενο υπότιτλο. Η χρήση των αποσιωπητικών εδώ γίνεται για να καταδειχθεί πως η ομιλία είναι προϊόν μίας σκέψης η οποία δεν ολοκληρώνεται ή δεν γίνεται γνωστή στον θεατή.

Συνεχίζοντας, βλέπουμε πως στο απόσπασμα 06:49-06:59 ο υπότιτλος 41 έχει αποδοθεί με τη μορφή ερώτησης, παρόλο που το άτομο το οποίο μιλά δεν απευθύνει ερώτηση στον προφορικό λόγο. Συγκεκριμένα ο υπότιτλος έχει αποδοθεί ως εξής: «Πως γίνεται, αφού συμβαίνει ακριβώς μπροστά στα μάτια μας;», την στιγμή που η μητέρα φαίνεται πως λέει “You try ignoring something that’s on your doorstep...in your home”. Στην περίπτωση αυτή, θεωρήθηκε κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί η στρατηγική της παράφρασης (paraphrase) και να μετατραπεί εξ’ ολοκλήρου η σύνταξη του υποτίτλου σε ερώτηση, καθώς ο χρονικός περιορισμός δεν επέτρεπε την απόδοση του νοήματος με διαφορετικό τρόπο.

Στο επόμενο απόσπασμα, 08:11-09:14 χρησιμοποιήθηκαν και πάλι οι στρατηγικές της συμπίκνωσης, της παράφρασης αλλά και της διαγραφής (deletion). Στον υπότιτλο 50 αρχικά η σύνταξη της ερώτησης “Can I speak to the manager please? Now please.”, αποδόθηκε ως «Παρακαλώ, βρείτε μου τον διευθυντή σας». Εδώ χρησιμοποιήθηκε μάλιστα και η στρατηγική της διαγραφής καθώς το “now please”, λόγω του χρονικού περιορισμού, επιλέχθηκε να μην αποδοθεί στον υπότιτλο. Λόγω του χρονικού περιορισμού, επιλέχθηκε επίσης η στρατηγική της συμπίκνωσης για τους υπότιτλους 52 και 54 για τον ίδιο ακριβώς λόγο. Ένα ακόμη παράδειγμα διαγραφής βρίσκεται και στον υπότιτλο 62 όπου το “so you want to make criminals of these kids” αποδόθηκε ως «Ωστε θέλεις να τους καταδικάσουμε», χωρίς να γίνεται αναφορά συγκεκριμένα στον όρο παιδιά, καθώς θεωρήθηκε πως ο θεατής βρίσκεται σε θέση να αντιληφθεί σε ποιον γίνεται η αναφορά.

Ένα ακόμη σημείο το οποίο παρουσίασε ιδιαίτερη δυσκολία βρίσκεται στο απόσπασμα 12:26-12:54. Εδώ παρουσιάζεται δυσκολία σε μεγάλο βαθμό καθώς το κήρυγμα του ιερέα παρουσιάζει ιδιαιτερότητες και από συντακτικής και από

υφολογικής πλευράς. Χρειάστηκε να γίνουν αρκετές προσαρμογές ως προς την απόδοση των υποτίτλων ώστε να αποδοθούν με σαφήνεια τα λεγόμενα του ιερέα και προτίστως να διατηρηθεί το νόημα στην ελληνική γλώσσα. Έτσι, επιλέχθηκε σε αρκετές περιπτώσεις η τεχνική της παράφρασης, της συμπύκνωσης αλλά και αυτή της επέκτασης (expansion). Συγκεκριμένα, η παράφραση χρησιμοποιήθηκε κυρίως στους υπότιτλους 72-75 όπου για παράδειγμα το γερούνδιο “living to please only ourselves” αποδόθηκε με την χρήση υποτακτικής «να σκεφτόμαστε μόνο εμάς, και κανέναν άλλον» ενώ στη συνέχεια το “living at the mercy of individual impulse” αποδόθηκε με μια παγιωμένη έκφραση της ελληνικής γλώσσας ήτοι «υπό το έλεος της παρόρμησής μας», με σκοπό να διατηρηθεί το νόημα των λεγόμενων του ιερέα. Η τεχνική της επέκτασης χρησιμοποιήθηκε στους υπότιτλους 81-82 καθώς θεωρήθηκε πως η πιστή μεταφορά, για παράδειγμα, της φράσης “Self-gratification/let it burn” θα αλλοίωνε το νόημα στην ελληνική γλώσσα και δεν θα παρείχε στον θεατή επαρκείς πληροφορίες. Επομένως, επιλέχθηκε να μεταφραστεί ως: «Κάθε προσωπική ικανοποίηση/ας χαθεί από μέσα μας».

Στη συνέχεια του βίντεο, βρίσκεται ένα ακόμη σημείο το οποίο παρουσίασε δυσκολίες με τη σειρά του και στο στάδιο της απομαγνητοφώνησης αλλά και σε αυτό της απόδοσης σε υποτίτλους, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω. Πρόκειται για την στιγμή της σύλληψης του επικεφαλής της συμμορίας, που τοποθετείται στο απόσπασμα 14:54-15:28. Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, δεν έχουν αποδοθεί όλα τα λεγόμενα του χαρακτήρα σε υπότιτλους, λόγω της γρήγορης ομιλίας και της ιδιαίτερης προφοράς της αγγλικής γλώσσας τα οποία, σε συνδυασμό με τους χρονικούς περιορισμούς δεν επέτρεψαν την απόδοση όλων των πληροφοριών σε υποτίτλους. Χρειάστηκε να γίνει εκτεταμένη χρήση της στρατηγικής της παράλειψης, ιδιαίτερα ανάμεσα στους υπότιτλους 97-99, όπου η ομιλία είναι δυσδιάκριτη. Εν συνεχεία στον υπότιτλο 100, χρησιμοποιώντας την στρατηγική της διαγραφής, το “sad big cunt” αποδόθηκε ως «βρωμιάρη», ενώ το “you think you can just ‘rag me about like that, eh?’” αποδόθηκε συμπυκνωμένα ως «τι νομίζεις ότι κάνεις». Η διαγραφή εφαρμόστηκε αντίστοιχα και στον υπότιτλο 101 όπου το “big yellow vet” αποδόθηκε απλώς ως «γυλέκο», ενώ γενικότερα χρειάστηκε και η συμβολή της τεχνικής της συμπύκνωσης (101-102) ώστε οι υπότιτλοι να συμβαδίζουν αρμονικά με την ροή του λόγου. Τέλος στον υπότιτλο 102 χρησιμοποιήθηκε εκ νέου η στρατηγική της παράλειψης καθώς το “Hey officer, were you bullied at school was you? I bet you fucking both were, won’t you” αποδόθηκε ως «Μήπως σας κορόιδευαν στο σχολείο;» παραλείποντας επομένως ορισμένα κομμάτια του προφορικού αυθόρμητου λόγου τα οποία θα αποδίδονταν σωστά στον γραπτό, δεδομένου πως υπήρχε και ο χρονικός περιορισμός.

Τέλος, δυσκολία παρουσιάστηκε και στο απόσπασμα 17:56-20:11. Η δυσκολία σε αυτό το σημείο εντοπίζεται στο γεγονός πως ο προφορικός λόγος αποτελεί προϊόν της ενδόμυχης και συνειρμικής σκέψης της μητέρας, ο οποίος είναι αρκετά συγκεχυμένος. Πράγματι παρατηρούμε πως στο συγκεκριμένο απόσπασμα υπάρχουν ψίθυροι, ατελείς εκφράσεις καθώς και σκέψεις οι οποίες πλέκονται ουσιαστικά η μία

με την άλλη. Επομένως επιλέχθηκε να αποδοθούν σε υπότιτλους τα σημεία όπου η ομιλία ακούγεται πιο ξεκάθαρα. Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί πως στο απόσπασμα αυτό επαναλαμβάνεται συχνά η λέξη “Angela” όπως και η φράση “No pain, the one true holly peace”, οι οποίες έχουν αποδοθεί μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Η στρατηγική αυτή ακολουθήθηκε, ακριβώς επειδή υπάρχει αυτή η επανάληψη η οποία επιτρέπει στον εκάστοτε θεατή να αναγνωρίζει τις συγκεκριμένες φράσεις όταν εμφανίζονται μετέπειτα στην ροή του λόγου.

Όσο για την στρατηγική της πιστής μεταφοράς (transfer), αυτή χρησιμοποιήθηκε όπου κάτι τέτοιο ήταν επιτρεπτό. Περιπτώσεις πιστής μεταφοράς εντοπίζονται κυρίως σε υπότιτλους μικρότερης έκτασης, όπως για παράδειγμα στους υπότιτλους 3,8, 31, 51, 53, 56, 66-68, 83-84, κ.ο.κ. Όπως είναι φανερό στις περιπτώσεις αυτές, η συντομία του προφορικού λόγου ήταν αυτή που διευκόλυνε την απόδοση των υποτίτλων με πιστή μεταφορά προς την ελληνική γλώσσα.

4.3. ΥΒΡΕΙΣ-ΒΩΜΟΛΟΧΙΕΣ

Ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα της συγκεκριμένης ταινίας αποτελούν οι ύβρεις και οι βωμολοχίες, οι οποίες εντοπίζονται σχεδόν σε ολόκληρη την διάρκειά της. Με μια γρήγορη ματιά παρατηρούμε πως οι ύβρεις χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από τα μέλη της συμμορίας και προπαντός τον επικεφαλής (Μάικλ Κέιν), όπως επίσης και από τη μητέρα του. Η επιλογή αυτή πιθανότατα έχει γίνει εσκεμμένα από τον σεναριογράφο προκειμένου να καταδειχθεί το κοινωνικό υπόβαθρο των συγκεκριμένων ανθρώπων. Όσον αφορά όμως στην απόδοση των ύβρεων στην ελληνική γλώσσα, έγινε η επιλογή να μετριάστούν ή και σε ορισμένες περιπτώσεις να απαλειφθούν. Η στρατηγική όμως αυτή ακολουθήθηκε στοχευμένα και δεν έγινε τυχαία. Όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω η συγκεκριμένη ταινία αποπειράται να προωθήσει ένα ισχυρό μήνυμα καταδεικνύοντας ένα κοινωνικό φαινόμενο το οποίο συμβαίνει παντού γύρω μας, αυτό του εκφοβισμού (bullying). Μέσα από την ταινία γίνεται φανερό πως ο εκφοβισμός είναι ένα φαινόμενο το οποίο δεν λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, ενώ πολύ συχνά ο κοινωνικός περίγυρος αλλά και οι αρμόδιες αρχές αδιαφορούν για τέτοια συμβάντα. Υπό το πνεύμα λοιπόν της πληροφόρησης και της ευαισθητοποίησης πάνω σε αυτό το φαινόμενο η ταινία αυτή θα μπορούσε να προβληθεί σε άτομα μικρότερων ηλικιών (ανήλικους και μαθητές), με σκοπό να καταπολεμηθούν τέτοια περιστατικά. Επομένως, έγινε η επιλογή να μετριάστούν ή και να απαλειφθούν, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ύβρεις και οι βωμολοχίες, από τη στιγμή που ανήλικα άτομα θα έρχονται σε επαφή με την συγκεκριμένη ταινία. Έτσι, η στρατηγική της χρήσης ηπιότερης λέξης ή έκφρασης, την οποία προτείνει και η Κωστοπούλου (2011) ως μία εκ των στρατηγικών αντιμετώπισης των ύβρεων, χρησιμοποιήθηκε στους εξής υποτίτλους:

- Στον υπότιτλο 16 και 19 όπου το “what the fuck are you doing” αποδίδεται με χρήση ηπιότερης έκφρασης ως «Τι σκατά κάνεις», ενώ το “Fuck off” στον 19 αποδίδεται ως «Άντε πνίξου».
- Στον υπότιτλο 24 όπου το “Your daughter is the one who belongs in the fucking zoo” αποδίδεται πιο ήπια ως «Η δικιά σου είναι παλαβή!».
- Στον υπότιτλο 26 όπου το “If your daughter was not such a fucking spaz and shouting in the streets damn” αποδίδεται ως «Αν η κόρη σου δεν φώναζε σαν τρελή στην μέση του δρόμου...».
- Στον υπότιτλο 100 η έκφραση “Sad big cunt” αποδίδεται με μία πιο ήπια βωμολοχία ως «Βρωμιάρη».
- Στον υπότιτλο 114 η έκφραση “You fucking slag” αποδίδεται και πάλι με τη χρήση μιας πιο ήπιας βωμολοχίας με τον όρο «Βλαμμένη».
- Στον υπότιτλο 115, όπως έγινε και σε προηγούμενο υπότιτλο, η έκφραση “Fuck off” αποδόθηκε ως «Άντε πνίξου».
- Στον υπότιτλο 119 όπου το “Come on you little fag” αποδόθηκε ως «Έλα εδώ, κότα.».

Η τεχνική της απαλοιφής, δηλαδή της παράλειψης των ύβρεων, την οποία επίσης προτείνει η Κωστοπούλου (2011), χρησιμοποιήθηκε στους εξής υπότιτλους:

- Στον υπότιτλο 21 όπου στο “Oh my God you got some fucking nerve” η λέξη fucking παραλείπεται και ο υπότιτλος αποδίδεται ως «Έχεις πολύ θράσος».
- Στον υπότιτλο 23 όπου το “They weren’t fucking doing anything” παραλείπεται και ο υπότιτλος αποδίδεται ως «Αφού δεν έκαναν τίποτα!».
- Στον υπότιτλο 64 και στην έκφραση “Now fuck off” η ύβρης παραλείπεται ολοκληρωτικά και ο υπότιτλος αποδίδεται ως «Φύγε τώρα.»
- Στον υπότιτλο 102 όπου στην έκφραση “I bet you fucking both were won’t you?” η λέξη fucking παραλείπεται καθώς ο υπότιτλος αποδίδεται ως «Μήπως σας κορόιδευαν στο σχολείο;».

Θα πρέπει να σημειωθεί πως στη τεχνική της απαλοιφής, σημαντικός παράγοντας υπήρξε και ο χρονικός περιορισμός σχετικά με την παράλειψη των ύβρεων και τη μη χρησιμοποίηση ηπιότερου χαρακτηρισμού. Τέλος, ο υπότιτλος 25 αποτέλεσε την μοναδική εξαίρεση όπου διατηρήθηκε το ύφος του προφορικού λόγου, καθώς το “Get off me you stupid” αποδόθηκε ως «Φύγε από πάνω μου, ηλίθια.». Εδώ το ύφος διατηρήθηκε διότι ο όρος stupid κρίθηκε από μόνος του ήπιου τόνου.

4.4. ΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

Σχετικά με τον χρονισμό των υποτίτλων η βασική οδηγία που ακολουθήθηκε ήταν αυτή του μέγιστου αριθμού χαρακτήρων ανά δευτερόλεπτο (-characters per second). Επομένως ο μέγιστος αριθμός ορίστηκε ως 12. Περαιτέρω, λήφθηκαν υπόψη, κατά κύριο λόγο, και οι εξής συμβάσεις τις οποίες προτείνει ο Καραμητρόγλου (1998):

- Η ελάχιστη διάρκεια ενός υποτίτλου (ακόμη και μονολεκτικού) ορίστηκε στα 1,5 δευτερόλεπτα.
- Η μέγιστη διάρκεια ενός υποτίτλου 2 γραμμών ορίστηκε στα 6 δευτερόλεπτα και όχι παραπάνω καθώς οι θεατές έχουν την τάση να διαβάζουν ξανά τον υπότιτλο.
- Ο υπότιτλος δεν παραμένει στην οθόνη για παραπάνω από 2 δευτερόλεπτα αφού ο ομιλητής σταματά να μιλά.
- Ανάμεσα σε δύο συνεχόμενους υποτίτλους υπάρχει πάντα κενό $\frac{1}{4}$ του δευτερολέπτου.

Η διαδικασία του χρονισμού των υποτίτλων παρουσίασε και αυτή με την σειρά της αρκετές δυσκολίες. Κατά κύριο λόγο, το στοιχείο που προσέδιδε μεγάλη δυσκολία ήταν ο χρονικός περιορισμός για την απόδοση των υποτίτλων, καθώς η πλοκή εξελίσσεται γρήγορα ενώ παράλληλα υπάρχει πολύ άμεση εναλλαγή στους διαλόγους. Εάν σε αυτά προσθέσουμε και τον μεγάλο όγκο πληροφοριών σε πολλές περιπτώσεις, οι οποίες παρουσιάζονται σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, τότε γίνεται αντιληπτό πως η διαδικασία του χρονισμού δεν ήταν εύκολη.

Για να επιλυθούν οι δυσκολίες που παρουσιάστηκαν στον χρονισμό χρειάστηκε να γίνει εκ νέου προσαρμογή ορισμένων υποτίτλων, ώστε αυτοί να εναρμονίζονται με τις παραπάνω συμβάσεις. Οι δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν ως επί το πλείστον με τις ίδιες στρατηγικές που χρησιμοποιήθηκαν και κατά την δημιουργία του αρχείου των υποτίτλων, και κυρίως με αυτές της συμπύκνωσης και της διαγραφής.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι υπότιτλοι 21-26, όπου ο χρονισμός σε αυτό το σημείο παρουσίασε αρκετή δυσκολία. Εδώ τα χρονικά περιθώρια είναι τόσο στενά ώστε, χρησιμοποιώντας την τακτική της συμπύκνωσης, ορισμένα από τα λεγόμενα των ομιλούντων έπρεπε να αποδοθούν μονολεκτικά, όπως το «Ορίστε» στον υπότιτλο 21 και το «Εσύ» στον υπότιτλο 22, προκειμένου να διασωθούν οι πληροφορίες και να αποδοθεί το νόημα όσο το δυνατόν πιο πιστά. Παρακάτω, δυσκολία παρουσιάστηκε και ανάμεσα στους υπότιτλους 71-96. Στο συγκεκριμένο σημείο χρησιμοποιώντας παρόμοιες στρατηγικές, έγιναν αρκετές προσαρμογές, καθώς κρίθηκε απαραίτητο να μην «θυσιαστούν» τα λεγόμενα του ιερέα, τα οποία δίνουν σημαντικές πληροφορίες ως προς την πλοκή της ιστορίας. Ακόμη, δυσκολία

προέκυψε και αμέσως μετά, ανάμεσα στους υπότιτλους 97-103 όπου και εδώ έγιναν οι ανάλογες προσαρμογές σε σχέση με την αρχική απόδοση.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί πως η μεγαλύτερη δυσκολία προέκυψε λόγω της σύμβασης που ορίζει πως ανάμεσα σε δύο συνεχόμενους υποτίτλους υπάρχει κενό το οποίο είναι τουλάχιστον $\frac{1}{4}$ του δευτερολέπτου. Επομένως, αρκετοί ήταν οι υπότιτλοι οι οποίες υπέστησαν αλλαγές ώστε να συμβαδίζουν με την παραπάνω σύμβαση. Το μοναδικό σημείο που κάτι τέτοιο δεν κατέστη εφικτό βρίσκεται στους υπότιτλους 22-24 όπου παρατηρείται μικρότερο κενό της τάξης του $\frac{1}{5}$ του δευτερολέπτου. Σε αυτήν την περίπτωση, η επιλογή έγινε –αφού προηγουμένως είχε χρησιμοποιηθεί η στρατηγική της συμπίκνωσης, της παράλειψης και της διαγραφής- διότι προτιμήθηκε να μην παραλειφθούν ορισμένα από τα λεγόμενα που θεωρήθηκαν σημαντικά ως προς την πλοκή της ιστορίας. Προτιμήθηκε λοιπόν να υπάρξει μικρότερο κενό ανάμεσα στους υπότιτλους από το να μην αποδοθούν καθόλου κάποια προφορικά στοιχεία.

5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ως επίλογο θα ήθελα να αναφέρω πως η παρούσα πτυχιακή εργασία που βασιζόταν στον υποτιτλισμό της ταινίας μικρού μήκους “This is Vanity” αποτέλεσε μια προσωπική πρόκληση. Μη έχοντας προηγούμενη εμπειρία πάνω στον υποτιτλισμό είχα την ευκαιρία να έρθω σε επαφή και να εξοικειωθώ, εν συνεχεία, με όλα τα βήματα που ακολουθεί ένας υποτιτλιστής προκειμένου να δημιουργήσει και να ολοκληρώσει ένα αρχείο υποτίτλων. Η γνωριμία με ορισμένες από τις συμβάσεις που ακολουθεί ένας υποτιτλιστής καθώς και τις στρατηγικές και τεχνικές ώστε να λύσει τα μεταφραστικά προβλήματα που παρουσιάζονται, βοήθησε ως προς την ολοκλήρωση του υποτιτλισμού της συγκεκριμένης ταινία, αλλά μου ανέδειξε και ορισμένες από τις πτυχές του ενδιαφέροντα κόσμου του υποτιτλισμού. Θεωρώ επίσης πολύ σημαντικό το γεγονός πως κατάφερα να εξοικειωθώ σε ικανοποιητικό βαθμό με το λογισμικό “Subtitle Workshop”, γεγονός που αποτελεί μια θεμελιώδη προϋπόθεση για να εργάζεται κάποιος ως υποτιτλιστής, καθώς το συγκεκριμένο είναι ένα από τα βασικά διαθέσιμα λογισμικά στον τομέα του υποτιτλισμού. Συνολικά επομένως, θεωρώ τη παρούσα πτυχιακή εργασία ως κέρδος αλλά και χρήσιμη εμπειρία, η οποία θα με βοηθήσει κατά την άποψή μου και στην μετέπειτα πορεία μου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κωστοπούλου-Δίγκα, Λουκία (2011). *Διδακτορική Διατριβή: «Η προβληματική της μετάφρασης στον υποτιτλισμό: Ανάλυση μεταφραστικών τεχνικών και εφαρμογές στη διδακτική των γλωσσών.»* Θεσσαλονίκη 2011
2. Karamitroglou, Fotios (1998). "A proposed set of subtitling standards in Europe" *Translation Journal*, 2:2, 1998, <http://translationjournal.net/journal/04stndrd.htm>
3. Σόκολη, Σταυρούλα, (2006) «Υποτιτλιστικές νόρμες στην Ελλάδα και στην Ισπανία», 1η Συνάντηση Νέων Μεταφρασεολόγων, 1-3 Νοέμβρη 2006, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
4. Ghaemi, Farid and Benyamin, Janin (2010). "Strategies Used in the Translation of Interlingual Subtitling". *Journal of English Studies*, Islamic Azad University, Science & Research Branch, 1(1), 39-49, Winter 2010
5. Κωστοπούλου-Δίγκα, Λουκία, (2009), "Η αποτύπωση του χιούμορ στις ταινίες κινουμένων σχεδίων: ανάλυση μεταφραστικών τεχνικών", 2η Συνάντηση Εργασίας Ελληνόφωνων Μεταφρασεολόγων, ΑΠΘ, 7-9 Μαΐου 2009.
6. Gottlieb, Henrik. (1994), "Subtitling: diagonal translation". *Perspectives: Studies in Translatology* 2(1): 101-121.
7. Titford, Christopher, (1982), "Sub-titling: constrained translation". *Lebende Sprachen* 27(3): 113-116.
8. Cintas, Jorge-Díaz, (2003). "Audiovisual translation in the third millennium", in Anderman, Gunilla & Margaret Rogers (eds) *Translation Today. Trends and Perspectives*. Clevedon, Buffalo, Toronto & Sydney: Multilingual Matters, 192-204

ΛΕΞΙΚΑ

1. Word Reference <http://www.wordreference.com/>
2. Linguee <https://www.linguee.com/english-greek>
3. Oxford English Dictionary <https://www.oxforddictionaries.com/>
4. Urban Dictionary <https://www.urbandictionary.com/>